

Фізична освіта і спорт

УДК 37.016

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17561078>

**Екологічна освіта, як елемент олімпійської освіти в системі роботи
закладів загальної середньої освіти України**

Шенвень Ши

аспірант кафедри історії та теорії олімпійського спорту Національного
університету фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури, 1, Київ-
150, Україна, 03150, olympicinstitute@uni-sport.edu.ua
ORCID: [https:// https://orcid.org/0000-0002-6955-0356](https://orcid.org/0000-0002-6955-0356),

Лідія Радченко

д.фіз.вих, професор, завідувач кафедри історії та теорії олімпійського
спорту, Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул.
Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150, olympicinstitute@uni-sport.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5149-2952>

Прийнято: 15.10.2025 | Опубліковано: 31.10.2025

***Анотація: Мета.** Метою статті є визначення основних проблем
упровадження екологічної освіти як елементу олімпійської освіти в систему
роботи закладів загальної середньої освіти України та обґрунтування
ефективних шляхів їх подолання для підвищення результативності екологічного
виховання учнів і формування в них екологічної культури. **Методи.** У процесі
дослідження використано аналіз наукових джерел і матеріалів мережі
Інтернет, синтез та узагальнення, методи математичної статистики, а
також анкетування 56 педагогічних працівників закладів загальної середньої
освіти з різних регіонів України, які входять до Всеукраїнської мережі шкіл*

олімпійської освіти. **Результати.** Установлено, що інтеграція екологічної освіти в систему олімпійської освіти є перспективним напрямом розвитку виховної роботи закладів загальної середньої освіти. Більшість опитаних педагогів високо оцінюють значущість екологічного компонента у змісті олімпійської освіти та визнають необхідність його цілеспрямованого впровадження у навчально-виховний процес. Водночас дослідження виявило низку проблем, які стримують ефективну реалізацію цього напрямку. Серед них: недостатня кількість методичних матеріалів і дидактичних ресурсів, фрагментарність та епізодичність екологічних заходів, обмежена інтеграція екологічної тематики у зміст навчальних програм, а також низька мотивація окремих педагогів і учнів до участі в еколого-спортивних ініціативах. За результатами анкетування визначено, що найефективнішими шляхами подолання виявлених труднощів є проведення системних освітніх заходів для педагогів (92 бали) та учнів (91 бал), залучення до екологічної просвіти видатних спортсменів і авторитетних особистостей (88 балів), а також розроблення й упровадження методичних рекомендацій, які забезпечують інтеграцію екологічного змісту в олімпійську освіту (83 бали). Отримані результати підтверджують, що екологічна та олімпійська освіта взаємодоповнюють одна одну, створюючи умови для формування морально стійкої, екологічно свідомої й соціально відповідальної особистості. **Висновки.** Інтеграція екологічної освіти в систему олімпійської освіти сприяє формуванню в учнів цілісного світогляду, заснованого на ідеях сталого розвитку, гармонії людини й природи, а також принципах гуманізму, миру, взаємоповаги та здорового способу життя. Педагогічна спільнота визнає важливість цього процесу, однак його реалізація потребує удосконалення змістового та методичного забезпечення. Найрезультативнішими визнано діяльнісні форми навчання та виховання, залучення спортсменів як позитивних прикладів, а також створення цілісної моделі екологічно-олімпійської освіти, що поєднає екологічні знання, цінності

та практичні дії. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення інноваційних методик, навчально-методичних комплексів і системи підвищення кваліфікації педагогів, що забезпечить ефективну реалізацію екологічної освіти через олімпійську складову шкільного виховання.

Ключові слова: екологічна освіта, олімпійська освіта, сталий розвиток, педагоги, учнівська молодь.

Environmental Education as an Element of Olympic Education in the System of General Secondary Education Institutions of Ukraine

Shenwen Shi

Postgraduate Student, Department of History and Theory of Olympic Sport, National University of Physical Education and Sport of Ukraine, 1 Fizkultury St., Kyiv-150, Ukraine, 03150, olympicinstitute@uni-sport.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6955-0356>

Lidiia Radchenko

Doctor of Physical Education and Sports, Professor, Head of the Department of History and Theory of Olympic Sport, National University of Physical Education and Sport of Ukraine, 1 Fizkultury St., Kyiv-150, Ukraine, 03150, olympicinstitute@uni-sport.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5149-2952>

Abstract: *The purpose of the article is to identify the main problems of implementing environmental education as an element of Olympic education within the system of general secondary education institutions in Ukraine and to substantiate effective ways to overcome them in order to improve the efficiency of environmental upbringing of students and develop their environmental culture. Methods.* The study

employed analysis of scientific sources and Internet materials, synthesis and generalization, methods of mathematical statistics, as well as a survey (questionnaire) of 56 teachers from general secondary education institutions across various regions of Ukraine that are part of the All-Ukrainian Network of Olympic Education Schools.

Results. *It was found that the integration of environmental education into the system of Olympic education is a promising direction for improving educational work in general secondary schools. Most of the surveyed teachers highly appreciate the importance of the environmental component in the content of Olympic education and recognize the need for its purposeful implementation in the educational process. At the same time, the research revealed several problems hindering effective realization of this direction. Among them are the insufficient number of methodological materials and didactic resources, the fragmented and episodic nature of environmental activities, limited integration of environmental topics into curricula, and low motivation of some teachers and students to participate in eco-sport initiatives. According to the survey results, the most effective ways to overcome these difficulties include conducting systematic educational activities for teachers (92 points) and students (91 points), involving prominent athletes and respected public figures in environmental education (88 points), as well as developing and implementing methodological recommendations that ensure the integration of environmental content into Olympic education (83 points). The obtained data confirm that environmental and Olympic education complement each other, creating conditions for the formation of a morally resilient, environmentally conscious, and socially responsible personality.*

Conclusions. *The integration of environmental education into the system of Olympic education contributes to the formation of a holistic worldview among students, based on the ideas of sustainable development, harmony between humans and nature, as well as the principles of humanism, peace, mutual respect, and a healthy lifestyle. The teaching community recognizes the importance of this process, but its effective implementation requires improvement of both content and methodological support. The most*

productive approaches include activity-based learning, the involvement of athletes as positive role models, and the creation of a holistic model of environmental-Olympic education that combines ecological knowledge, values, and practical actions. Further research should focus on the development of innovative teaching methods, educational and methodological complexes, and a system for improving teachers' qualifications, which will ensure the effective implementation of environmental education through the Olympic component of school upbringing.

Keywords: *environmental education, Olympic education, sustainable development, teachers, school students.*

Постановка проблеми. Сучасна освіта передбачає формування всебічно розвиненої, свідомої, відповідальної та екологічно орієнтованої особистості, здатної до гармонійної взаємодії з навколишнім середовищем. В умовах посилення глобальних екологічних викликів – зміни клімату, забруднення довкілля, виснаження природних ресурсів – школа покликана не лише передавати учням знання, а й формувати систему цінностей, спрямованих на збереження природи, розвиток екологічної культури та усвідомлення взаємозалежності людини і довкілля.

Екологічна освіта стає невід'ємним елементом цілісного освітнього процесу, що поєднує навчальну, виховну та практичну діяльність. Вона має охоплювати всі напрями шкільного життя – від змісту навчальних предметів до позакласних ініціатив і шкільних екологічних проєктів.

Олімпійська освіта, що базується на ідеях гуманізму, миру, взаємоповаги та гармонійного розвитку особистості, має потужний потенціал для інтеграції екологічних цінностей у систему шкільного виховання. Вона сприяє формуванню не лише фізично здорової, а й духовно зрілої особистості, здатної до екологічно відповідальної поведінки в повсякденному житті та спортивній діяльності [1, 2].

Поєднання екологічної та олімпійської освіти відкриває нові можливості для виховання школярів. Олімпійські ідеали – прагнення до досконалості, чесна боротьба, повага до суперника і довілля – природно узгоджуються з екологічними цінностями. Такий підхід сприяє формуванню не лише фізично активної, а й духовно зрілої, морально стійкої та екологічно свідомої особистості.

Водночас практика роботи закладів загальної середньої освіти України засвідчує, що екологічна складова олімпійської освіти реалізується фрагментарно, без належного методичного забезпечення та науково обґрунтованої системи інтеграції.

Отже, проблема полягає у необхідності створення цілісної системи екологічної освіти як складової олімпійської освіти, спрямованої на формування в учнів екологічної культури, моральних цінностей і соціальної відповідальності, що забезпечать їхню здатність діяти в гармонії з природою та суспільством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика екологічної освіти, формування екологічної свідомості та культури особистості в умовах глобальних екологічних викликів дедалі частіше стає предметом наукових дискусій як у вітчизняному, так і в зарубіжному науковому просторі. Сучасна наука розглядає екологічну освіту як багатовимірний процес, що поєднує педагогічні, соціальні та природничі аспекти, формуючи відповідальне ставлення до довкілля з ранніх етапів навчання.

Витоки екологічного підходу до виховання можна простежити у працях П. де Кубертена [1], який наголошував на гармонійному розвитку особистості через фізичну культуру. Розвиток цих ідей знайшов відображення у вітчизняних дослідженнях, де розглядається інтеграція екологічної освіти у зміст навчальних програм закладів загальної середньої освіти [2]. Імас Є. В., Циганенко О. І., Футорний С. М. та Ярмолук О. В. [3] підкреслюють необхідність формування екологічної культури школярів через залучення до природоохоронної діяльності,

а також через систему фізичного виховання. У працях Радченко Л., Єрмолової В. та Кроль І. [4] олімпійська освіта розглядається як ефективний інструмент формування національної екологічної свідомості, що базується на принципах гуманізму, миру та сталого розвитку.

На міжнародному рівні концептуальні засади екологічної освіти й виховання у сфері спорту сформульовані у стратегічних документах Міжнародного олімпійського комітету: IOC Sustainability Strategy [5], Olympic Agenda 2020+5 [6] та Olympic Charter [7]. Ці документи визначають екологічну стійкість як один із базових принципів олімпійського руху. Дослідження Cain A. та Callan M. [8] засвідчують прагнення МОК до реалізації екологічних принципів у своїй діяльності, водночас відзначаючи суперечності між політичними деклараціями та практичними результатами.

Розвиток концепції «екології спорту» простежується у працях McCullough B. P. [9], Edwards M. B. та McCullough B. P. [10], Mogaji E., Adeola O. та Adeleke R. [11], а також Safarpour H., Smith J. та Walker G. J. [12], які досліджують взаємозв'язок між спортивною діяльністю та навколишнім середовищем, обґрунтовуючи необхідність інтеграції екологічних компетентностей у систему професійної освіти. Lim S. Y. і Park H. J. [13] наголошують, що сталий розвиток спорту є не лише економічною чи технологічною проблемою, а й освітньою – адже саме школа формує ціннісні орієнтири майбутніх поколінь.

У роботах Ebi K. L., Vanos J., Baldwin J. W., Bell J. E. та Spector J. T. [14] розкривається взаємозв'язок між кліматичними змінами, станом здоров'я населення та необхідністю екологічної просвіти. Hollander K. та співавт. [15] доводять, що екстремальні погодні явища мають безпосередній вплив на безпеку під час спортивних змагань, що підсилює актуальність екологічної освіти у контексті збереження життя і здоров'я.

Філософські та етичні аспекти колективної відповідальності за кліматичні зміни розкриті у праці Normio M. [6], де підкреслюється потреба у вихованні

відповідального ставлення до природи як суспільної норми. У цьому контексті дослідження Wang Y., Zhang Y. та Li X. [14], а також Zheng L., Xu C. і Liu Y. [15] демонструють, як принципи сталого розвитку можуть бути реалізовані через інноваційні підходи до будівництва та експлуатації спортивних споруд, що має безпосередній освітній ефект.

Важливим етапом становлення екологічної освіти стало проведення Конференції ООН з проблем навколишнього середовища (Стокгольм, 1972) [16], яка заклала підвалини міжнародного екологічного руху та започаткувала інтеграцію екологічних питань у систему освіти.

Таким чином, аналіз наукових джерел свідчить, що екологічна освіта у системі загальної середньої освіти України має міждисциплінарний характер. Вона передбачає поєднання педагогічних, екологічних і соціокультурних підходів, спрямованих на формування екологічної свідомості учнів, розвиток їхньої відповідальності за стан навколишнього середовища та засвоєння принципів сталого розвитку у повсякденному житті й навчальній діяльності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри зростання уваги до проблеми екологічної освіти та її інтеграції з олімпійськими цінностями, значна частина цього питання залишається недостатньо дослідженою як у теоретичному, так і в практичному аспектах. Науковці визнають важливість взаємозв'язку між екологічним та олімпійським вихованням, проте системного підходу до реалізації цієї взаємодії на рівні закладів загальної середньої освіти наразі не вироблено. Наявні наукові розвідки переважно зосереджені або на питаннях екологічної просвіти школярів, або на розкритті змісту й методів олімпійської освіти, що зумовлює певну фрагментарність у висвітленні проблеми. Поза увагою дослідників часто залишаються питання розроблення спільних педагогічних принципів, механізмів інтеграції змісту екологічної освіти в систему

олімпійських цінностей, а також методичні аспекти підготовки педагогів до впровадження відповідних інноваційних підходів.

Важливо також відзначити, що в сучасних умовах реформування освіти та впровадження компетентнісного підходу екологічна й олімпійська освіта розглядаються як потужні засоби формування ключових компетентностей учнів, насамперед громадянської, соціальної, здоров'язбережувальної та екологічної. Однак відсутність узгодженої науково-методичної моделі інтеграції цих напрямів у практику шкільного виховання значно знижує їх ефективність. Необхідність системного підходу до поєднання екологічних і олімпійських цінностей у навчально-виховному процесі залишається однією з найменш опрацьованих проблем сучасної педагогіки.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). *Метою статті є визначення основних проблем упровадження екологічної освіти, як елементу олімпійської освіти, в систему роботи закладів загальної середньої освіти України та обґрунтування ефективних шляхів їх подолання з метою підвищення результативності екологічного виховання учнів і формування в них екологічної культури.*

Завдання дослідження полягали у:

1. Аналізі науково-методичних джерел із проблеми екологічної та олімпійської освіти.
2. Визначенні рівня усвідомлення педагогами значущості екологічного компонента у змісті олімпійської освіти.
3. Виявленні труднощів та потреб освітян у реалізації інтегрованих підходів до екологічного виховання.
4. Обґрунтуванні напрямів удосконалення системи роботи закладів загальної середньої освіти щодо формування екологічної культури школярів на засадах олімпізму.

Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань було використано комплекс загальнонаукових та емпіричних *методів дослідження*:

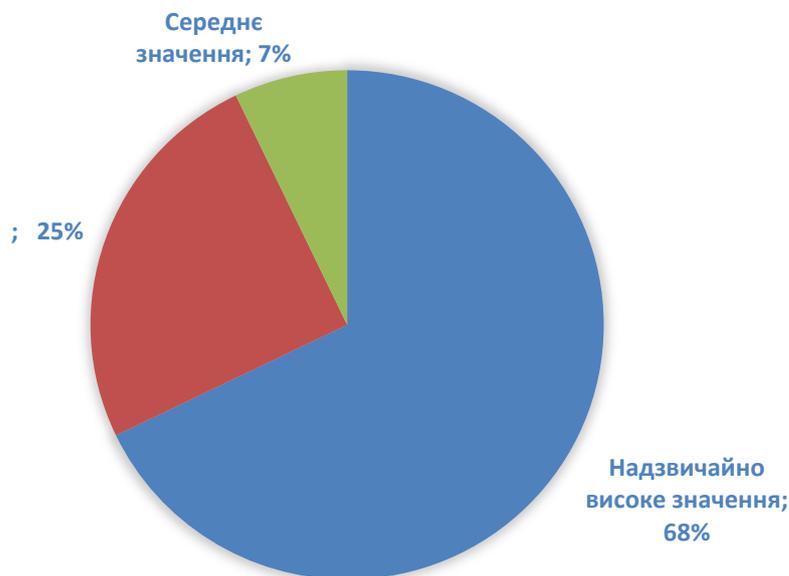
- аналіз літературних джерел і нормативних документів із питань екологічної та олімпійської освіти;
- синтез та узагальнення для формулювання теоретичних висновків і систематизації отриманих результатів;
- анкетування 56 педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти з різних регіонів України, які входять до складу Всеукраїнської мережі шкіл олімпійської освіти;
- методи математичної статистики для оброблення даних опитування та визначення рівня обізнаності, мотивації й практичного досвіду педагогів у реалізації екологічного компонента олімпійської освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для з'ясування місця та ролі екологічної освіти в системі виховної роботи зі шкільною молоддю було проведено опитування педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які входять до складу Всеукраїнської мережі шкіл олімпійської освіти. Метою дослідження було виявлення рівня усвідомлення педагогами значущості екологічного компонента у змісті олімпійської освіти, а також визначення їхнього ставлення до необхідності інтеграції екологічних знань, цінностей і практичних дій у виховний процес.

Першим етапом дослідження стало з'ясування думки вчителів та керівників закладів освіти щодо доцільності впровадження екологічної освіти як складової олімпійської освіти у роботі зі школярами (рис. 1). Респонденти оцінювали важливість такого підходу, його вплив на формування екологічної свідомості учнів, розвиток моральних цінностей та виховання культури відповідального ставлення до довкілля

Рисунок 1

Значущість екологічної освіти, як елементу олімпійської освіти школярів

Джерело: результати опитування представників закладів загальної середньої освіти, що входять у Всеукраїнську мережу шкіл олімпійської освіти (n=56)

Отримані результати дослідження засвідчили, що переважна більшість опитаних педагогів (68%) високо оцінюють значення екологічної освіти як складової олімпійської освіти у роботі зі шкільною молоддю. На їхню думку, саме поєднання екологічного та олімпійського виховання сприяє формуванню у здобувачів освіти екологічної культури, ціннісного ставлення до природи, розвитку відповідальності за власну поведінку та гармонійної взаємодії з довкіллям. Показовим є те, що жоден із респондентів не обрав варіанти відповіді “не високе” чи “не має значення”, що свідчить про загальне усвідомлення педагогічною спільнотою важливості екологічного складника у формуванні світоглядних орієнтирів школярів. Такі результати демонструють високий рівень зацікавленості освітян у вдосконаленні навчально-виховного процесу через інтеграцію екологічної тематики в олімпійську освіту. Водночас половина опитаних педагогів (50%) зазначили, що впровадження екологічної освіти у

зкладах, де вони працюють, здійснюється на достатньо ефективному рівні (рис. 2). Це свідчить про позитивну динаміку розвитку екологічного напрямку в межах шкільної олімпійської освіти, хоча водночас вказує на необхідність подальшої систематизації та методичного забезпечення цього процесу.

Рисунок 2

Ефективність впровадження екологічної освіти у закладах загальної середньої освіти в яких працюють респонденти

Джерело: результати опитування представників закладів загальної середньої освіти, що входять у Всеукраїнську мережу шкіл олімпійської освіти (n=56)

Разом із тим, аналіз освітніх ініціатив, у межах яких реалізуються заходи, спрямовані на формування екологічної свідомості учнівської молоді, свідчить, що більшість із них мають загально-виховний характер і лише частково дотичні до ідей олімпійського руху. Екологічні теми у школах здебільшого висвітлюються через окремі акції та заходи — такі як «Посади дерево», «Сортування сміття», «Чисте довкілля», екологічні турпоходи, суботники, конкурси малюнків, або творчі ініціативи на кшталт «Еко-спортсмен». Хоча ці дії мають позитивний виховний потенціал, їхній вплив переважно епізодичний і

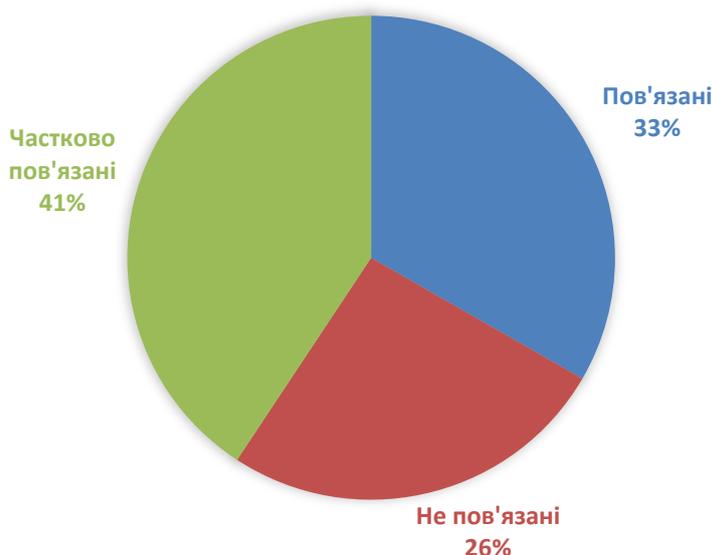
короткотривалий, оскільки вони не інтегровані у цілісну систему олімпійської освіти.

Часто екологічна тематика реалізується в межах виховних годин, тематичних тижнів, проєктної діяльності, участі у конкурсах чи науково-дослідницьких роботах, однак ці заходи залишаються фрагментарними та не мають чіткої методичної або концептуальної прив'язки до олімпійських ідеалів і цінностей. Це свідчить про відсутність стійкої інтеграції екологічного виховання в систему олімпійської освіти, яка має здійснюватися планово, цілеспрямовано й послідовно.

Зазначену тенденцію підтверджують і результати опитування педагогів: переважна більшість респондентів (67%) наголошують, що екологічні заходи, які проводяться у їхніх навчальних закладах, або мають лише частковий зв'язок із олімпійським рухом, або зовсім не пов'язані з ним (рис. 3).

Рисунок 3

Зв'язок заходів екологічно-освітнього спрямування, що проводяться у закладах загальної середньої освіти

Джерело: результати опитування представників закладів загальної середньої освіти, що входять у Всеукраїнську мережу шкіл олімпійської освіти (n=56)

Лише поодинокі приклади свідчать про намагання інтегрувати екологічну тематику у спортивно-оздоровчі та виховні програми на засадах олімпізму, що вказує на фрагментарність існуючої практики.

Це підкреслює потребу у створенні системного підходу до реалізації екологічної освіти в контексті олімпійської освіти, який передбачає не лише розроблення інтегрованих програм, методичних рекомендацій та ефективних педагогічних технологій, а й формування спільного ціннісного поля, у межах якого екологічна культура та олімпійські ідеали виступатимуть взаємодоповнюючими складовими єдиного виховного процесу.

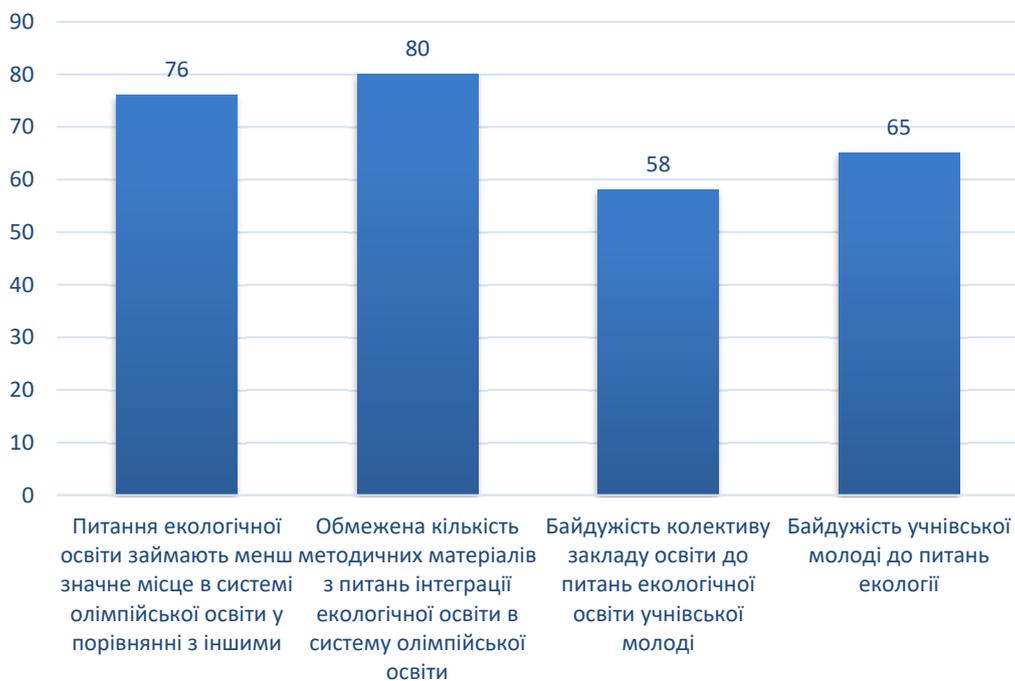
Наступним етапом дослідження стало визначення основних проблем і бар'єрів, які перешкоджають ефективному використанню культурно-освітнього потенціалу олімпійського спорту у впровадженні екологічної освіти в закладах загальної середньої освіти України (рис. 4). Аналіз отриманих відповідей дозволив окреслити коло проблем, що потребують першочергового вирішення для підвищення ефективності екологічно-олімпійського виховання учнівської молоді, а також виявити чинники, які стримують розвиток інтеграційних процесів на рівні шкільної практики та педагогічного середовища.

Результати дослідження свідчать, що, незважаючи на загальне визнання значущості екологічної освіти та усвідомлення потенціалу, який має олімпійська освіта у формуванні екологічної свідомості, вчителі відзначають низку проблем. Насамперед, за їхніми оцінками, спостерігається недостатня кількість методичних матеріалів, спрямованих на реалізацію екологічної освіти засобами олімпійської освіти (80 балів).

Другою за значущістю проблемою є те, що, на думку педагогів, питання екологічної освіти залишаються менш актуальними серед тих, на вирішення яких спрямована сучасна система олімпійської освіти (76 балів).

Рисунок 4

Проблеми, що заважають інтеграції питань екологічної освіти через олімпійську освіту в роботу зі шкільною молоддю

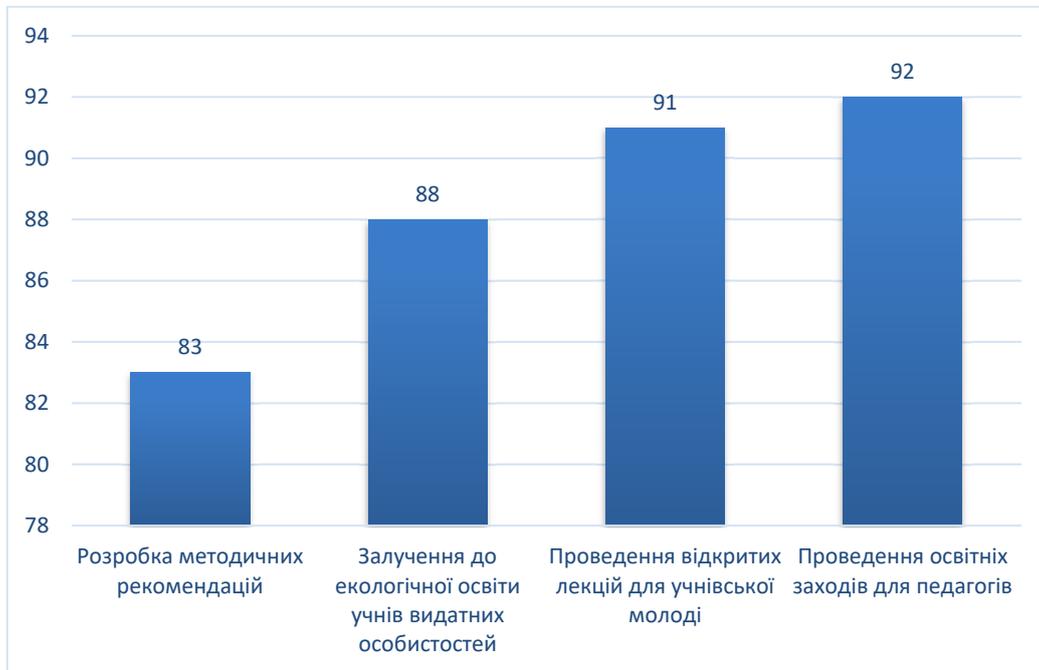
Джерело: результати опитування представників закладів загальної середньої освіти, що входять у Всеукраїнську мережу шкіл олімпійської освіти (n=56)

Серед інших чинників респонденти також виокремлюють байдужість учнівської молоді (65 балів) та недостатню зацікавленість педагогічного колективу закладів загальної середньої освіти (58 балів) у вивченні питань екології та проведенні заходів екологічного спрямування.

Загалом отримані результати свідчать про потребу у посиленні взаємозв'язку між екологічною та олімпійською освітою у зв'язку з чим, наступним кроком нашої роботи було визначення шляхів, як дозволять посилити цей зв'язок (рис. 5).

Рисунок 5

Шляхи подолання проблем, що заважають інтеграції питань екологічної освіти через олімпійську освіту в роботу зі шкільною молоддю

Джерело: результати опитування вчителів – представників закладів загальної середньої освіти, що входять у Всеукраїнську мережу шкіл олімпійської освіти (n=56)

Аналіз результатів проведеного опитування дає підстави стверджувати, що, незважаючи на зафіксовану респондентами недостатню кількість методичних матеріалів, спрямованих на реалізацію екологічної освіти засобами олімпійської освіти, педагоги визначили низку ефективних шляхів подолання цієї проблеми. Найбільш результативними, на думку опитаних, є проведення освітніх заходів для педагогів (92 бали) та організація аналогічних заходів для учнів закладів загальної середньої освіти (91 бал). Такі форми роботи, на переконання вчителів, сприяють не лише підвищенню рівня екологічної обізнаності, а й формуванню сталих ціннісних орієнтирів у контексті олімпійських ідеалів.

Дещо нижчі, але все ж високі оцінки отримали пропозиції щодо залучення до екологічної освіти видатних особистостей (88 балів) – передусім відомих спортсменів, чий приклад може стати потужним мотиваційним чинником для учнівської молоді.

Найменшу підтримку серед запропонованих варіантів отримала розробка відповідних методичних рекомендацій (83 бали). Це може свідчити про те, що педагоги вбачають першочергову потребу не лише у створенні матеріалів, а насамперед – у практичній діяльності та інтерактивних формах взаємодії, здатних забезпечити реальну інтеграцію екологічної тематики в систему олімпійської освіти.

Отже, екологічна освіта є важливим напрямом у системі шкільної роботи, проте потребує подальшого вдосконалення та систематизації. Вона має бути не лише елементом виховної діяльності, а й інтегрованою складовою олімпійської освіти, що поєднує ідеї здорового способу життя, гармонії з природою та соціальної відповідальності. Розвиток такої інтеграції сприятиме формуванню покоління молоді, здатного дбати про довкілля й діяти у дусі олімпійських ідеалів.

Висновки.

1. Інтеграція екологічної освіти в систему олімпійської освіти є перспективним напрямом удосконалення виховної роботи закладів загальної середньої освіти. Такий підхід сприяє формуванню в учнів цілісного світогляду, заснованого на ідеях сталого розвитку, гармонії людини й природи, а також принципах гуманізму, миру, взаємоповаги та здорового способу життя.
2. Результати опитування педагогів свідчать про високий рівень усвідомлення значущості екологічного компонента у змісті олімпійської освіти. Переважна більшість респондентів визнають необхідність цілеспрямованої інтеграції екологічних знань, цінностей і практичних дій у виховний процес.

3. Серед основних проблем і бар'єрів ефективного впровадження екологічної освіти через олімпійську освіту визначено:

- недостатню кількість методичних матеріалів і дидактичних ресурсів;
- фрагментарність та епізодичність проведення екологічних заходів;
- обмежену інтеграцію екологічної тематики у навчальні програми;
- низьку мотивацію частини педагогів і учнів до участі в еколого-спортивних ініціативах.

4. Найефективнішими шляхами подолання виявлених проблем педагоги вважають:

- проведення системних освітніх заходів для педагогів та учнів;
- залучення до екологічної просвіти видатних спортсменів та авторитетних особистостей;
- розроблення й упровадження методичних рекомендацій, які забезпечують інтеграцію екологічного змісту в олімпійську освіту.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на:

- розроблення цілісної моделі екологічно-олімпійської освіти для шкіл;
- створення інноваційних методик і навчально-методичних комплексів, що інтегрують екологічну тематику в олімпійське виховання;
- удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів у напрямі екологічної та олімпійської педагогіки.

Список використаних джерел

1. Coubertin P. *Pedagogie sportive*. Nouvelle Edition. Lausanne: Bureau international de Pedagogie sportive; 1919. 128 p.

2. Єрмолова В. М. 10 уроків із П'єром де Кубертенем : методичний посібник. Київ : НОК України, Олімпійська академія України, 2016. 236 с.

3. Імас Є. В., Циганенко О. І., Футорний С. М., Ярмолюк О. В. Екологія спорту: монографія. Київ : Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. л-ра», 2018. 256 с.
4. Радченко Л., Єрмолова В., Кроль І. Олімпійська освіта – складова національної системи освіти. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2024. Випуск 12 (185). С. 162-165. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12\(185\).34](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12(185).34)
5. IOC Sustainability strategy: Executive summary. IOC, 2016. URL: <http://touchline.digipage.net/1-1> (дата звернення: 09.010.2025).
6. Olympic Agenda 2020+5. International Olympic Committee. Lausanne, Switzerland. 2023. 37 p.
7. OlympiC Charter (In force as from 30 January 2025). International Olympic Committee. January 2025. Lausanne, Switzerland. 2025. 108 p.
8. Cain A., Callan M. Principles in practice? A policy review of the IOC's environmental sustainability agenda. *Frontiers in Sports and Active Living.* 2025. 7. Article 1511092. DOI: 10.3389/fspor.2025.1511092.
9. McCullough Brian P. Advancing sport ecology research on sport and the natural environment. *Sport Management Review.* 2023. № 26. P. 813-833. <https://doi.org/10.1080/14413523.2023.2260078>.
10. Edwards M. B., McCullough B. P. (Eds.) Routledge Handbook of Sport and the Environment. London: Routledge, 2022. 428 с.
11. Mogaji E., Adeola O., Adeleke R. Environmental sustainability in sport: a systematic literature review. *Journal of Environmental Management and Sport Studies.* 2022. Vol. 23. P. 13-37. DOI: [10.1080/16184742.2022.2126511](https://doi.org/10.1080/16184742.2022.2126511)
12. Safarpour H., Smith J., Walker G. J. How sport management can address sustainability. *Sport Management Review.* 2025. Vol. 10. <https://doi.org/10.1016/j.sftr.2025.101102>.

13. Lim S. Y., Park H. J. A Study of Measures for Sustainable Sport. *Sustainability*. 2023. Vol. 15, No. 17. 12732. <https://doi.org/10.3390/su151712732>.
14. Ebi K. L., Vanos J., Baldwin J. W., Bell J. E., Spector J. T. Extreme weather and climate change: Population health and health system implications. *Annual Review of Public Health*. 2021. 42. P. 293–315. DOI: 10.1146/annurev-publhealth-012420-105026.
15. Hollander K., et al. Apparent temperature and heat-related illnesses during international athletic championships: A prospective cohort study. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*. 2021. 31(11). P. 2009-2112. DOI: 10.1111/sms.14029.
16. United Nations Conference on the Human Environment, 5-16 June 1972, Stockholm. URL: <https://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972> (дата звернення: 09.10.2025).